

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.355/2020/3. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Papp Ügyvédi Iroda (cím., ügyintéző: dr. Papp Márk ügyvéd) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - dr. **Sz. Sz.** kamarai jogtanácsos által képviselt II. rendű **alperes neve** (cím) II. rendű alperes ellen sérelemdíj és kártérítés megfizetése iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.544/2020/11. számú ítélete ellen a II. rendű alperes által 13. sorszám alatt előterjesztett, 15. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és mellőzi a kereset részbeni elutasítására vonatkozó rendelkezést, továbbá felemeli a felperest terhelő illetéket 43 320 (negyvenháromezer-háromszázhusz) forintra, az állam terhén maradó illetéket 112 000 (száztizenkétezer) forintra, egyebekben helybenhagyja.

Megállapítja, hogy az állam visel 64 000 (hatvannégyezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes 2012. július 28. és 2013. november 20. napjai között, feltételes szabadságra bocsátásáig, 1 év 3 hónap 22 napot töltött ki a V-i Városi Bíróság 3.B.212/2012/2. számú, másodfokú bíróságként a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.715/2012. számú jogerős ítéletével kiszabott 1 év 9 hónap börtönbüntetéséből (a továbbiakban: 1. számú börtönbüntetés). 2014. június 14-től 2015. április 1-ig előzetes letartóztatásban volt, majd 2015. április 2-től kezdte meg a V-i Járásbíróság 1.B.197/2012/28. számú, másodfokú bíróságként a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.253/2014/8. számú jogerős ítéletével kiszabott 1 év 6 hónap börtönbüntetését, amelyből 2016. július 5-ig 1 év 3 hónap 4 napot töltött ki (a továbbiakban: 2. számú börtönbüntetés). Időközben, 2016. június 28-án jogerőre emelkedett a V-i Járásbíróság 3.B.108/2014/114. számú, másodfokú bíróságként a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.864/2015/5. számú ítéletével kiszabott 2 év 4 hónap tartamú fegyházbüntetése (a továbbiakban: fegyházbüntetés), amelyből kizárták a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét. Mivel a fegyházbüntetés a fogatbavétel sorrendjében megelőzte a 2. számú börtönbüntetést, azt félbeszakították, és a felperes 2016. július 6. napjától 2018. január 14-ig, tényleges szabadulásáig töltötte a fegyházbüntetést.
- [2] A fegyházbüntetés kitöltése alatt a V-i Járásbíróság összbüntetési eljárást kezdett, ezért megkereséssel élt a fegyházbüntetést végrehajtó II. rendű alperes felé, amely a 2016. július 26-án érkezett bírósági megkeresésre aznap elkészített válasziratában adott tájékoztatást a járásbíróságnak az 1. és 2. számú börtönbüntetésekben kitöltött büntetésről. A V-i Járásbíróság a 3.Beü.144/2016/12. számú, másodfokú bíróságként a Nyíregyházi Törvényszék 2.Beüf.681/2016/2. számú, 2016. november 22. napján jogerőre emelkedett határozatával 2 év 5 hónap fegyházbüntetésben határozta meg az 1. és 2. számú börtönbüntetések összbüntetésbe foglalt tartamát. A felperes ténylegesen már 2 év 6 hónap 26 napot, azaz 1 hónap 26 nappal többet töltött az 1. és 2. számú börtönbüntetésekben (a továbbiakban: túltöltés).

- [3] A II. rendű alperes 2016. december 1-jén átvette az összbüntetésről kiállított értesítőt, és bár a felperes kérte a túltöltés beszámítását, a II. rendű alperes - a Büntetés-Végrehajtás Országos Parancsnokságától (a továbbiakban: BVOP) kért tájékoztatás ismeretében - megtagadta azt.
- [4] A felperes panaszát követően a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség (a továbbiakban: ügyészség) a 2017. január 13-án kelt iratában felhívta a II. rendű alperest, hogy magyarázza el a felperesnek az ítéletek fogamatba vételét, kitöltését, a feltételes szabadságra bocsátás esetleges lehetőségét, amely alapján a II. rendű alperes arról tájékoztatta a felperest 2017. január 23-án, hogy az összbüntetésről hozott ítélet végrehajtásra vár, azonban a túltöltés miatt nem lehet végrehajtani, ezért beszámítani sem. A felperes további panaszát követően az ügyészség a 2017. október 4-én kelt iratában arról tájékoztatta a felperest, hogy a túltöltés miatt kártérítési igénnyel fordulhat a bírósághoz.
- [5] A felperes módosított kereseti kérelmében 800 000 Ft sérelemdíj és 114 000 Ft vagyoni kártérítés, valamint azok törvényes kamatai megfizetésére kérte kötelezni a II. rendű alperest, elsődlegesen kártérítés, másodlagosan kártalanítás címén. Hivatkozása szerint a túltöltést be kellett volna számítani a fegyházbüntetésbe, amely esetben nem sérült volna személyiségi joga, és vagyoni kára sem merült volna fel.
- [6] A per során elállt a Magyar Állammal mint korábbi I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelmétől, akit az elsőfokú bíróság jogerős végzésével „elbocsátott a perből”.
- [7] A II. rendű alperes az ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását, mivel álláspontja szerint sem jogellenesség, sem felróhatóság nem terheli.
- [8] Az elsőfokú bíróság az 5.P.20.885/2018/45. számú ítéletével elutasította a keresetet, amely ítéletet a felperes fellebbezése folytán eljáró Debreceni Ítéltábla a Pf.I.20.010/2020/4. számú végzésével hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította (a továbbiakban: hatályon kívül helyező végzés), egyben megállapította, hogy másodfokú perköltségként a felperes oldalán 29 020 Ft másodfokú perköltség merült fel, a feljegyzett fellebbezési illeték pedig 73 120 Ft. A végzés indokolása szerint az elsőfokú ítélet alkalmatlan volt az érdemi felülbírálatra az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt, emellett is megállapítható volt azonban, hogy az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően be kellett volna számítani a túltöltést a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 112. §-ának (1) és (3) bekezdései, illetőleg a szabadságvesztés és az elzárás kezdő és utolsó napjának megállapításáról szóló 9/2014. (XII. 12.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 5. §-ának (1) és (2) bekezdései alapján, amelynek elmulasztása kirívóan súlyos jogalkalmazási hibaként megalapozza a II. rendű alperes felelősségét.
- [9] A felperes az újabb tárgyalás során módosított keresetében elsődlegesen 800 000 Ft sérelemdíj, másodlagosan 800 000 Ft kártalanítás megfizetésére kérte kötelezni a II. rendű alperest, emellett 193 400 Ft megbízási szerződésen alapuló ügyvédi munkadíjból álló perköltséget érvényesített, míg a II. rendű alperes ellenkérelmében változatlanul kérte a kereset elutasítását.
- [10] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte a II. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 800 000 Ft sérelemdíjat és 193 040 Ft perköltséget, amelyet meghaladóan elutasította a keresetet. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 34 200 Ft feljegyzett eljárási illetéket, továbbá megállapította, hogy az állam visel 48 000 Ft eljárási illetéket.

- [11] Az ítélet indokolásában ismertette a Bvtv. 112. §-ának (1), (2) és (3), továbbá 143. §-ának (1), (3) és (5) bekezdéseit, a R. 5. §-ának (1), (2) és (3) bekezdéseit, illetőleg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:519. §-át és 6:548. §-ának (1) bekezdését. Leszögezve, hogy a felperes nem vitásan túltöltötte büntetését 1 hónap 26 nappal, e jogszabályi rendelkezések értelmében ha az összbüntetesként megállapított szabadságvesztés tartama kevesebb, mint amennyit az elítélt az alapítéletekből már letöltött, akkor az összbüntetésben meghatározottakhoz képest számított túltöltést be kell számítani a már foganatba vett vagy a következő végrehajtásra váró szabadságvesztés tartamába, hiszen sem a Bvtv., sem a R. nem tartalmaz olyan konkrét rendelkezést, amely megakadályozná a szabadságvesztés túltöltött idejének beszámítását a soron következő szabadságvesztésbe. A Bvtv. 112. §-hoz fűzött indokolás is fontos jogállami garanciaként utal arra, hogy amennyiben a túltöltés tartama hosszabb a végrehajtásra váró szabadságvesztésnél, a további végrehajtásra váró büntetésbe/büntetésekbe is beszámítható a túltöltött tartam. Ennek megfelelően a II. rendű alperes alkalmazottja, **M. T. Á.** tanúvallomása szerint is a II. rendű alperes a beszámítással azonosította a jogalkotói akaratot, és a Bvtv. 112. §-a (3) bekezdésének bizonytalan értelmezése miatt keresték meg felettes szervüket, akitől azonban ellentétes értelmezést kaptak.
- [12] A II. rendű alperes alaptalanul hivatkozott a felrőhatóság kimentése körében arra, hogy az ügyészség a Bvtv. 6. §-a szerinti törvényességi felügyelet körében maga sem állapított meg jogellenességet. E vonatkozásban ismertette az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 2. §-a (1) bekezdésének e), 16. §-a (1) bekezdésének b), 24. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontjait, majd kifejtette, hogy az ügyészség ténylegesen ez utóbbi jogszabályhelyeket alkalmazta, és majd felkérésének a II. rendű alperes eleget téve adott tájékoztatást a vizsgálatáról. Az elsőfokú bíróság megjegyezte az ítélet indokolásában azt is, hogy ha az ügyészség nem észlelt volna jogellenességet, feltehetően nem adott volna tájékoztatást a perindítás lehetőségéről. Ugyanígy alaptalan volt a felettes szervtől kapott jogértelmezésre való hivatkozás is. A bv.gov.hu. internetes oldalon rögzítettek szerint a BVOP feladata, hogy felügyelje, ellenőrizze és szakmailag irányítsa a büntetés-végrehajtási intézetek szolgálati feladatainak végrehajtását. Azonban a Szervezeti és Működési Szabályzatát tartalmazó 1/2016. (IV. 15.) BVOP utasítás, ezek között a Jogi Osztály feladatait taglaló rész sem tartalmazza, hogy az egyes büntetés-végrehajtási szerveknek kötelező lenne elfogadniuk és alkalmazniuk a BVOP jogértelmezését, mint ahogy erre a II. rendű alperes sem hivatkozott.
- [13] Emellett a megismételt eljárás során nem merült fel olyan új tény, bizonyíték, adat amely alapján eltérő álláspontra kellett volna helyezkedni, mint a hatályon kívül helyező végzésben rögzített, amelynek indokolásából idézte, hogy a beszámítás jogintézményével ellentétes az az érvelés is, amely azon alapul, hogy a fegyházbüntetés nem volt összbüntetésbe foglalható az 1. és a 2. számú börtönbüntetésekkel. A Bvtv és a R. ismertetett rendelkezéseinek a fegyházbüntetés valamennyi további szempontból megfelelt, mivel azt a felperes az összbüntetésbe foglalt, már kitöltött 1. és 2. számú büntetéseket követően, azok folyamatában megszakítás nélkül kezdte meg, a túltöltés tényét eredményező (a jogintézmény lényegénél fogva csak utólagosan jogerőssé váló) döntés pedig annak folyamatos fogatosítása alatt emelkedett jogerőre, amelyből még fennállt olyan tartam, amelyet a jogerőre emelkedést (a II. rendű alperes értesítését) követően kellett foganatba venni. Magyarország Alaptörvénye IV. cikkének (4) bekezdése szerint akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénysértően korlátozták, „kárának” megtérítésére jogosult. Ez a jogszabályhely önmagában megteremti a II. rendű alperes felelősségét, de annak hiányában is a II. rendű alperes jogalkalmazása kirívóan súlyos, ezért jogellenes és neki felrőható jogértelmezésen alapult, amely alól nem mentesíti, hogy felettes szervétől is kért állásfoglalást.

- [14] Az ítélet indokolásában ezt követően ismertette a személyiségi jogok megsértésével és annak szankcióival kapcsolatban a Ptk. 2:42. §-ának (1) és (2) bekezdéseit, 2:43. §-ának b) pontját, továbbá 2:52. §-ának (1), (2) és (3) bekezdéseit, míg polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 163. §-ának (3) bekezdése alapján azt is, hogy a bíróság az általa köztudomásúnak ismert tényeket valóban fogadhatja el. Az ítélkezési gyakorlat ilyen köztudomású ténynek tekinti, hogy a személyi szabadság viszonylag hosszabb tartamú jelentős korlátozása fizikai és pszichikai vonatkozásban is egyaránt megterhelő és a személyiségre káros. Az ártatlanul elszenvedett fogva tartás már önmagában megalapozza a nem vagyoni kárpótlás iránti igényt. Az idő előrehaladtával a börtönviszonyok megélése egyre jobban megterhelheti a fogvatartott testi, lelki tűrőképességét, amelynek a nem vagyoni kárpótlás összegében is kifejezésre kell jutnia (BDT2015. 3282.) (BH1998. 82., BH2002. 186., BH2005. 1088.). A felperes szabadságának megvonása súlyos jogsértés volt, ami a II. rendű alperesnek teljes mértékben felróható a nyilvánvalóan téves jogértelmezés miatt, amely a felperesre és bizonyos mértékben a családjára is hatással volt. A felperest a túltöltés közel két hónapja alatt továbbra is negatívan érintették a szabadságelvonással rendszerint együtt járó hátrányok, így a fizikai kényelmetlenségek, a börtönviszonyokra jellemző kényszerű összezártság és kiszolgáltatottság, a családtól elszakítás, a hozzátartozókkal való kapcsolattartás lehetőségének korlátozottsága is, és erre rakódott a fogva tartással rendszerint együtt járó hátrányokat meghaladó pszichés megterhelés, a tudat, hogy már szabadnak kellene lennie, de mégis fogva tartják, ráadásul a legszigorúbb, fegyház fokozatban. Ugyanakkor nem nyert kétséget kizáró bizonyítást a felperes azon hivatkozása, hogy élettársa a túltöltés miatt hagyta el, azonban kapcsolatukra hatással lehetett, emellett a felperes ragaszkodott a fogva tartása alatt született gyermekéhez is, akivel így csak két hónappal később kezdhetne megélni szabadon apai mivoltát.
- [15] A sérelemdíj összegével kapcsolatos bírói gyakorlatból összehasonlító adataként hivatkozott a Kúria Pfv.IV.20.042/2019/8. számú ítéletében és a BDT2005. 1259. számú jogesetben nagyságrendileg hasonló mértékben megítélt nem vagyoni kárpótlásra, majd figyelembe véve a sérelem bekövetkeztekor fennálló ár- és értékviszonyokat, továbbá, hogy a felperes nem kért kamatot, arányosnak találta a kereseti kérelemben megjelölt követelést.
- [16] Elutasította ugyanakkor a másodlagos, eshetőlegesen előterjesztett kereseti kérelmet, hivatkozva arra, hogy kártalanításnak nincs jogi alapja a perbeli tényállás mellett.
- [17] Az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes II. rendű alperest a felperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségének megfizetésére. Ennek meghatározásánál a felperes jogi képviselőjével kötött megbízási szerződésre volt figyelemmel a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján. Az illetékkötelezettség meghatározásánál pedig figyelembe vette, hogy a felperes keresetmódosítás előtti legmagasabb követelése 1 370 000 Ft volt, amely pertárgy értékhez viszonyított pervesztességéhez igazodóan kötelezte a felperest az eljárási illeték megfizetésére a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. §-ának (2) bekezdése és 15. §-a alapján, míg a 14. § alapján az állam viseli a II. rendű alperes pervesztességével arányos eljárási illetéket.
- [18] A II. rendű alperes fellebbezett az ítélet ellen. Pontosított fellebbezésében elsődlegesen kérte az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan a marasztalásának 100 000 Ft-ra történő mérséklését és a perköltség annak megfelelő leszállítását. A fellebbezésben előre bocsájtotta, hogy már az összbüntetésről rendelkező bíróságnak észlelnie kellett volna a túltöltés tényét, amelyet látva a II. rendű alperes egyeztetett a BVOP illetékes főosztályával, amelynek álláspontja

alátámasztotta jogértelmezését, és a hatályon kívül helyezett ítéletben erre tekintettel állapították meg, hogy eljárása nem volt felróható. A törvényességi felügyeletet ellátó ügyészség sem állapított meg jogsértést, illetőleg nem élt jelzéssel a túltöltés beszámítására. Szemben a hatályon kívül helyező végzés indokolásában foglaltakkal kiemelte, hogy a felperes az összbüntetési ítélet I. rendű alpereshez történő érkezésekor az összbüntetéssel nem érintett fegyházbüntetését töltötte, amelyből kizárták a feltételes szabadságra bocsátását. A R. 6. §-ának h) pontja és 8. §-a (2) bekezdésének b) pontjai alapján a 2016. december 1. napján érkezett összbüntetési ítélet kezdőnapja 2018. január 15., de mivel az 1. és 2. számú börtönbüntetésekben töltött idő figyelembevételével a felperes már túltöltötte az összbüntetést, az összbüntetési ítélet státusza „nem végrehajtandó” lett, amely azt jelenti, hogy nem vették foganatba. Az összbüntetési ítélet kezdőnapját követően pedig már nem volt más olyan ítélet, amelybe be lehetett volna számítani a túltöltést. A R. 5. §-ának (1) bekezdése szerint „a más ügyben kiszabott, de az összbüntetési ítélet kitöltését követően időbeli megszakítás nélkül foganatba vett vagy végrehajtásra váró szabadságvesztés tartamába” számítható be, így a Bvtv. 112. §-ának (1) bekezdése nem volt alkalmazható, mert a felperesnek a kezdőnapot követően nem volt további végrehajtásra váró ítélete, hiszen a még végrehajtásra váró ítéletek már benne voltak az összbüntetésben. Ezen álláspontjukkal a BVOP és az ügyészség is egyetértett. Mivel a felperes 2018. január 14-én töltötte ki a 2 év 4 hónap fegyházbüntetést, a szabadulás is ezzel a nappal következett be, ezzel elkerülve, hogy az összbüntetési ítéletből még egy nap túltöltés keletkezzen. Másodlagos fellebbezése körében a felelősségével arányosan kérte mérsékelni a sérelemdíj összegét, mivel minden tőle telhetőt megtett, hogy beszerezze a szükséges jogi állásfoglalást és a felperes joga nem sérüljön, hiszen a túltöltés ténye már az összbüntetési ítélet meghozatalakor fennállt. A fellebbezés pontosításában hangsúlyozta azt is, hogy a vonatkozó jogszabályi rendelkezések nem egyértelműek, mint ahogy a perben is az eljárás megismétlését rendelték el, amelynek során bizonyítottá vált, hogy az összbüntetési ügyben két vizsgálatot is folytató, törvényességi felügyeletet ellátó ügyészség álláspontja nem egyezik meg az elsőfokú bíróság és az ítélőtábla álláspontjával. A felperesi perköltség összegét pedig erre az esetre a leszállított összeghez mérten kérte megállapítani.

- [19] A felperes nem terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet.
- [20] A fellebbezés megalapozatlan.
- [21] Az elsőfokú bíróság lefolytatta a felek által felajánlott bizonyítást, és feltárta az ügy érdemi elbírálásához szükséges tényállást, amely alapján helytálló döntést hozott az ügy érdemében. Az ítélőtábla mindenben egyetértett a keresetnek helyt adó döntés indokaival, ezért ezzel kapcsolatban csupán a fellebbezésben foglaltak miatt hangsúlyozza a következőket.
- [22] A fellebbezésben előadottaktól eltérően nincs jelentősége, hogy az összbüntetési eljárást lefolytató bíróságnak is észlelnie kellett a túltöltést, mivel a per tárgyát az képezte, hogy a II. rendű alperes tanúsított-e jogellenes magatartást az összbüntetési eljárás során hozott jogerős ítélet ismeretében, és ez alapján felelőssége megállapítható-e. Az elsőfokú ítélet helytálló indokainak megfelelően annak sincs jelentősége, hogy a BVOP és az ügyészség is közreműködött a II. rendű alperes jogalkalmazása során. Ezzel kapcsolatban azonban hangsúlyozni kell ezt is, hogy az okozott kárért (személyiségi jogsértésért) a közhatalmat gyakorló jogi személy tartozik felelősséggel [Ptk. 6:548. §-ának (2) bekezdése], amely a károsult szempontjából e vonatkozásban független attól, hogy esetlegesen többen felelősek az okozott sérelemért [Ptk. 6:524. §-ának (1) bekezdése], és amely felelősség részét képezi az is, ha a felelős döntéséhez más személy jogértelmezésére hagyatkozik. Ez utóbbi kapcsán meg kell jegyezni ugyanakkor azt is, hogy az ügyészség nem fejtette ki a beszámítással kapcsolatos jogi álláspontját (6/A/1. sorszám alatt becsatolt ügyészségi átirat), de a

BVOP is csupán azt az „állásfoglalást” adta részletes jogértelmezés nélkül, hogy „a 2013. évi CCXL. törvény 112. § (1) bekezdése nem alkalmazható, a végrehajtásra váró összbüntetés során túltöltött tartam nem számítható be a jelenleg töltött ítéletbe.”

- [23] A Bvtv. 112. §-ának (1) bekezdése szerint ha az összbüntetési ítélet olyan időpontban emelkedik jogerőre, amikor az elítélt az összbüntetésként megállapított szabadságvesztést már kitöltötte, és az elítélttel szemben más ügyben kiszabott szabadságvesztést kell fogamatba venni, a végrehajtásra kerülő szabadságvesztés tartamába be kell számítani azt az időtartamot, amennyivel az elítélt által kitöltött szabadságvesztés tartama meghaladja az összbüntetésként megállapított szabadságvesztés tartamát. A (3) bekezdés alapján az (1) bekezdés abban az esetben alkalmazható, ha az elítélten az összbüntetésként megállapított szabadságvesztést és a más ügyben végrehajtásra váró szabadságvesztést folyamatosan hajtják végre. Az (1) bekezdés akkor is alkalmazandó, ha a túltöltés tartama hosszabb a végrehajtásra váró szabadságvesztés tartamánál, de további szabadságvesztések várnak végrehajtásra.
- [24] A R. 5. §-ának (1) bekezdése szerint a Bvtv. 112. §-ának (1) bekezdése esetén ki kell számolni azt a tartamot, amennyivel az elítélt az összbüntetésként megállapított szabadságvesztés tartamát meghaladóan szabadságvesztésként töltött, és azt be kell számítani a más ügyben kiszabott, de az összbüntetési ítélet kitöltését követően időbeli megszakítás nélkül fogamatba vett vagy végrehajtásra váró szabadságvesztés tartamába. A (2) bekezdés szerint az (1) bekezdés szerinti beszámítandó tartam megállapításánál az összbüntetésbe foglalt alapítéletekkel kiszabott szabadságvesztések letöltött tartamából ki kell vonni az összbüntetésként megállapított szabadságvesztés tartamát.
- [25] Az ítéletábra a lényegét tekintve változatlan II. rendű alperesi érvek kapcsán vissza a hatályon kívül helyező végzés [22] - [23] bekezdéseiben rögzítettek, amely szerint a beszámítás alkalmazásánál „nincs jelentősége, hogy a fegyházbüntetésből kizárták a feltételes szabadságra bocsátást. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 38-40. §-aiban szabályozott feltételes szabadságra bocsátás és a beszámítás fentiek szerinti jogintézményei ugyanis nem azonosak. Mert míg a feltételes szabadságra bocsátással a szabadságvesztés büntetés ténylegesen végrehajtandó része csökken (a Btk. 38. §-hoz fűzött miniszteri indokolás), a beszámítás jogintézménye ezzel ellentétben éppen azzal a fikcióval él, hogy úgy kell tekinteni, hogy az elítélt a beszámított tartamot már kitöltötte, azaz a beszámítás nem csökkenti a büntetés ténylegesen végrehajtandó részét. A beszámítás jogintézményével ellentétes az az érvelés is, amely azon alapul, hogy a fegyházbüntetés nem volt összbüntetésbe foglalható az 1. és 2. számú börtönbüntetésekkel. Ha ugyanis összbüntetésbe lett volna foglalható, a beszámítás fel sem merülhetett volna, hanem az összbüntetés tartamát határozták volna meg a fegyházbüntetés tartamát is figyelembe véve „halmazati” büntetésként (Btk. 94. §), amely a perbeli esetben ki is zárta volna a túltöltést. A Bvtv. és a R. fent ismertetett rendelkezéseinek a fegyházbüntetés valamennyi további szempontból megfelel, mivel azt a felperes az összbüntetésbe foglalt, már kitöltött 1. és 2. számú börtönbüntetések követően, azok folyamatában megszakítás nélkül kezdte meg, a túltöltés tényét eredményező (a jogintézmény lényegénél fogva csak utólagosan jogerőssé váló) döntés pedig annak folyamatos fogamatosítása alatt emelkedett jogerőre, amelyből még fennállt olyan tartam, amelyet a jogerőre emelkedést (a II. rendű alperes értesítését) követően kellett fogamatba venni. A Bvtv. 112. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint fontos jogállami garanciát rögzít a törvény az összbüntetési ítélettel kapcsolatban, és e jogállami garancia egyik vetületeként jelentkezik az Alaptörvény elsőfokú bíróság által is idézett IV. cikkének (4) bekezdése, amely szerint akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénysértően korlátozták, „kárának” megtérítésére jogosult. E jogszabályhely pedig önmagában megteremti a II. rendű alperes felelősségét, de annak hiányában is a II. rendű alperes jogalkalmazása kirívóan súlyos, ezért jogellenes és neki felróható

jogértelmezésen alapult, amely alól nem mentesíti, hogy felettes szervétől is kért állásfoglalást. Az ítélőtábla a jogellenesség megítélése körében megjegyzi ugyanakkor azt is, hogy a Ptk. 6:520. §-ában rögzített azon főszabály alól, hogy minden károkozás jogellenes, e jogszabályhely perbeli jogvitára vonatkozó d) pontja szerint csak az jelent kivételt, ha a károkozó a kárt jogszabály által megengedett magatartással okozta, és a magatartás más személy jogilag védett érdekét nem sérti, vagy a jogszabály a károkozót kártalanításra kötelezi."

- [26] A II. rendű alperes érvelésétől eltérően a R. szabadságvesztés kezdő napjának meghatározásáról rendelkező 6. §-ának h) pontja és 8. §-a (2) bekezdésének b) pontjai sem teszik kétséggé a fentieket. A R. 6. §-ának h) pontja szerint a szabadságvesztés kezdő napja összbüntetésbe foglalás esetén az alapítélettel kiszabott szabadságvesztés kezdőnapja, míg a 8. § (1) bekezdése szerint végrehajtandó szabadságvesztések összbüntetésbe foglalása esetén a már megállapított kezdő napot akkor kell ismételtlen megállapítani, ha az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztések végrehajtása között más ügyben elrendelt előzetes letartóztatás, az összbüntetéssel nem érintett szabadságvesztés, közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés, pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés vagy elzárás került végrehajtásra. A (2) bekezdése b) pontja szerint perig az (1) bekezdés szerinti esetben az összbüntetesként kiszabott szabadságvesztés újabb kezdő napja, ha az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztések között összbüntetésbe nem foglalt szabadságvesztés végrehajtására került sor, az összbüntetéssel nem érintett szabadságvesztést követően a 6. § c) vagy d) pontjára figyelemmel megállapított nap (a perbeli esetben a c) pont alapján: a szabadságvesztést töltő és más ügyben ismét végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt esetén a korábbi szabadságvesztés utolsó napját követő nap).
- [27] Bár e rendelkezések szabályozzák az összbüntetés „újabb” kezdő napját, azzal összefüggésben a R. 8. §-ának (3) bekezdése is kompenzálni rendeli a ténylegesen letöltött szabadságvesztést, mivel rendelkezése szerint a (2) bekezdés szerint megállapított kezdő napot megelőző, összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés letöltött tartamát az összbüntetésbe be kell számítani. Ugyanezen, a ténylegesen letöltött szabadságvesztés kompenzációjával összefüggő elven alapul a fentiek szerint az Alaptörvény IV. cikkének (4) bekezdése, de a túltöltés mint személyiségi jog sértés/károkozás megelőzése érdekében a R. - fellebbezésben hiányosan idézett - 5. §-ának (1) és (2) bekezdései is. A R. ezt szabályozó 4. címe is a következő: „Összbüntetés alapítéleteinek kitöltése és a rendkívüli jogorvoslat alapján történő beszámítás”; azaz a beszámítás a kitöltés tényén alapul. Ez, de a R. 5. §-ának (1) és (2) bekezdéseiben múlt időben használt „töltött” és „letöltött” kifejezések is kifejezetten arra utalnak, hogy be kell számítani az összbüntetés „újabb” kezdő napját időben megelőző túltöltést, azaz nincs jelentősége, hogy az összbüntetés „újabb” kezdő napjára vonatkozó szabályozás miatt a felperes „végrehajtásra váró” összbüntetése ténylegesen (a túltöltés miatt) nem volt végrehajtható. Ugyanezt fogalmazza meg egyértelműen a Bvtv. fent is idézett 112. §-ának (1) bekezdése is a „már kitöltötte” szófordulattal.
- [28] Mivel a túltöltés felróható volt a II. rendű alperesnek, nem volt helye sem a kereset elutasításának, sem a (II. rendű alperes fellebbezésében a felróhatóságon kívüli okból összezszerűségében nem vitatott) sérelemdíj mérséklésének, illetőleg a II. rendű alperes által megjelölt okból (a felróhatóság mértéke) a perköltség mérséklésének sem.
- [29] Mivel az elsőfokú bíróság az elsődleges keresetnek megfelelően marasztalta a II. rendű alperest, a vele látszólagos keresethalmazatban előterjesztett másodlagos keresetről nem kellett döntenie, mivel a másodlagosként megjelölt igény elbírálására csak az elsődleges kereseti kérelem elutasítása esetén kerülhet sor (BH2018. 169.). E lényeges eljárási szabálysértés miatt azonban nem volt szükséges a tárgyalás megismétlése, illetőleg kiegészítése, mivel nem befolyásolta az ügy érdemi elbírálását,

ezért az ítéltábla az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával [1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése] mellőzte az ítélet kereseti kérelmen túlterjeszkedő rendelkezését az alapján.

- [30] Az ítéltábla továbbá az 1952. évi Pp. 253. §-a (3) bekezdésének 2. mondata alapján észlelte, hogy az elsőfokú bíróság hiányosan rendelkezett az eljárási illeték viseléséről, mivel csupán a kereseti illetékről határozott, azonban figyelmen kívül hagyta, hogy az 1952. évi Pp. 252. §-a (4) bekezdésének 2. mondata alapján rendelkeznie kellett volna a hatályon kívül helyező végzésben megállapított 73 120 Ft feljegyzett fellebbezési illeték viseléséről is. A hatályon kívül helyezett ítélettel szemben benyújtott fellebbezés pertárgyértéke (914 000 Ft) alapján a felperes pervesztessége 114 000 Ft, a II. rendű alperes pervesztessége 800 000 Ft erejéig áll fenn; az erre jutó, 8% mértékű fellebbezési illeték a felperes esetében 9120 Ft-ot, a II. rendű alperes esetében (személyes illetékmentessége folytán az állam terhén maradó) 64 000 Ft-ot eredményez, amellyel az ítéltábla felemelte a felperes terhére megállapított és az állam terhén maradó illetéket.
- [31] Az ítéltábla a kifejtett okok alapján részben megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján.
- [32] A felperes nem terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet, így másodfokú perköltsége nem merült fel.
- [33] A II. rendű alperes személyes illetékmentessége miatt az állam viseli a felmerült 64 000 Ft fellebbezési illetéket a Kmr. 14. §-a alapján.

Debrecen, 2021. január 12.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

-kiadó-